

Imprimat legal.

-2. NOE. 1926

Țara Noastră

FONDATOR: OCTAVIAN GOGA

ANUL VII

No. 44

31

OCTOMVRIE

1926

În acest număr: Polaritatea ideologică de G. M. Ivanov; Sfânta Elena, Ulte seara, poezii de Ion Dinu; Imoralitate politică iudaică de Constantin Dragoș; Povestea păsărelor de Septimiu Popa; Crucea Roșie de General Dr. Bădescu; Documente patologice din timpul războiului de Corneliu Codarcea; Chestiunea Monarhiei în Ungaria, legitimiștii în guvernul Contelui Bethlen de M. B. Rucăreanu; Săptămâna literară: Propaganda prin literatură: „Poștii de azi” și caracterizările sumare ale dlui G. Bogdan-Duică. Lirica populară ardeleană în colecția de versuri populare a dlui Sebastian Bornemisa de D. I. Cucu; Insemnări: Di Vinilă Brătianu către Basarabeni; Numele noilor străzi din Cluj; „Spre alte orizonturi”, etc., etc.

CLUJ

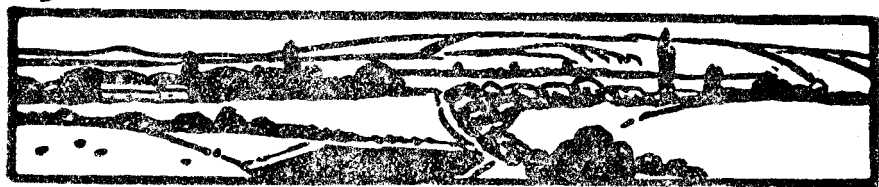
REDACȚIA ȘI ADMINISTRATIA: PIAȚA CUZA VODĂ No. 15

Un exemplar 10 Lei

© BCUCIuj

Țara Noastră

Polaritatea ideologică

Ideologiile par încărcate cu însușirea de a se îndrepta spre extremități, întocmai ca acul magnetic care se dirijează spre poli. E o fatalitate neînvinsă a lor.

Doctrina marxistă, nesecat izvor ideologic al sociologismului veacului al XIX, a ajuns în zilele noastre, prin anul 1922, la explicarea, la tendința și pe alocurea la practica extremistă a comunismului. Leninismul e pilda explicativă a polarității marxiste. Că deosebirea e mare între tendința teoretică și realitățile concrete, nu schimbă însușirea fundamentală al spiritului unei ideologii, în cazul nostru, al leninismului; dar dacă s'ar putea oferi acestei ideologii complexul de condițiuni materiale — așa zisul mediu de maximală favorizare, polaritatea leninismului ar fi ajuns la extremitatea concepțională. Astfel busola magnetică arată un pol, cel nordic, unde nu ajungem întotdeauna cu toate sforțările noastre.

Polaritatea fascismului mussolinist se petrece în planul teoriei și practicei corporatiste. Mai fericit decât ideologia leninistă, fascismul e actualmente în mers triumfal spre viziunea statului corporativ, și nu fiindcă ideea lui Mussolini are virtuți imanente mai evidente și reale decât ideea leninistă, ci terenul de creștere — mediul social — e infinit mai favorabil. În drum spre acest pol extrem al fascismului corporatist s'ar putea concepe sau întâlni stânci submarine sau prăpăstii terestre, — primul moment în care se începe revizuirea polarității ideologice, ceea este foarte posibil în planul cugetării și al experimentului social.

Ideologia reacționară, care în mod firesc a venit să îndrume spiritul îndârât în direcția contrară, spre polul opus polului ideologiei extremismului marxist, caută în domeniul cugetării aceiași limită, cel puțin în teorie.

Reacțiunea apuseană se oprește la Joseph de Maistre și Le Play
Reacțiunea răsăriteana la Pobedonostev. *Mai îndârât* de acești ideologi
ai reacțiunii, polaritatea spiritului reacționar nu îndrăznește să meargă,
firește, s'ar putea opri la despotismul vrunui satrap persan sau rege
assirian — însă gradul de evoluție a omului nu îngăduie nici virtual
aceasta precipitare în haos reacționar.

Joseph de Maistre a arătat că ideologia revoluționară de la 1879
nu va putea să ajungă la extrem. Că trebuie o *oprire* pe loc, și o
reînnoire *internă*. Reacțiunea lui Joseph de Maistre consta în indicația
drumului pe care *spiritul* veacului al XIX va trebui să calce: spiritua-
lismul catolic. Le Play, sociolog din al II-lea imperiu, arăta formele
concrete în care spiritualismul catolic trebuia să se toarne: familia stabilă
și solidaritatea socială. Părinții noștri — ai reacționarilor — sunt acești
doi occidenaliști.

Extrem de interesantă e polaritatea ideologică a reacționarismului
rusec. Exponent și teoretician e faimosul Pobedonostev. Doctrina lui?
E o dogmă a ignoranței. Direcția spre *înlărd* se sfârșește prăbușin-
du-se în întunec. Pobedonostev în Rusia era numit marele închi-
zitor. Pesimis', cum nu se mai găsește al doilea. Iată câteva expresii
ale acestui dogmatician al ignoranței reacționariste:

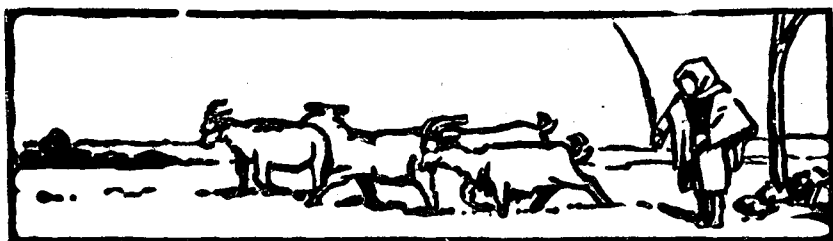
Totul e minciună. Marea minciună a timpului nostru e votul
universal, dreptul individual, parlamentarismul. Omul se caracterizează
prin mărginirea minții, egoismul și răutatea omului sunt ilimitate.
Libertățile sunt primejdii sociale. Din toate primejdiile cea mai mare
e libertatea presel. Ziariștul e cel mai odios tip: „în fiecare dimineață,
spune acest dogmatician al ignoranței, — cineva, cu totul necunoscut
mie, și poate unul din aceia pe care n'aș fi vrut să-l văd niciodată,
îmi impune judecățile sale“. Neagă instrucția și cultura: „Nu cumva
tabla înmulțirii intensifică în om forța compătimirii și-l reține de la
ofensa aproapelui? Nu cumva sentimentul dreptății crește din pricina
că omul știe carte și cunoaște geografia? Credința în atotputernicia
școlii, în învătămintele din cărți aparține numărului principalelor
superstiții ale timpului nostru“.

Care este atunci omul ideal? „Omul simplu cu judecată sănă-
toasă“. Acel om simplu care nu știe să citească, de oare ce „cetirea
acționează dăunător asupra formării minții, acționând și mai păgubitor
asupra educației morale“.

Astfel polaritatea reacționară ajunge la concepția omului primitiv,
la gorilă, la gibbon, la animalul patruped.

Ar fi un argument în mâinile radicalilor de toate nuanțele de a
ne ataca cu el. Dar și noi am avut grăja să stabilim identitatea reac-
ționarismului nostru. Suntem reacționari *cu și prin spirit* — de unde
reese că devenim adepți al celei mai solare lumini intelectuale și
morale.

G. M. IVANOV

POEZII

Sfânta Elena

*Ieri a murit o doamnă din elită
(mi-a spus unicul târgului florar)
Grădina toată zace pustiită
Să-i parfumeze somnul milenar.*

*Eri a murit și mâine o îngroapă
Spun toți c'a fost o mare filantroapă.*

*A prezidat subț viscol și canicul,
A protejat orfanul și lăhuza
Biv-vel armaș îi fuse răsbunicul
Iar soțul ei aghiotant lui Cuza.*

*Eri a murit și mâine o îngroapă
Spun toți c'a fost o mare filantroapă.*

*N'a mai lăsat un fir pe crengi cosașul
Atâtea jerbe și coroane-i adunară,
Salut și eu, pios, cu tot orașul
Ilustra târgului octogenară!*

.....
*Azi toate florile se duc la cimitir
Dar ce ești tu de vină, roza mea de Mai
Iubirea mea de douăzeci de ani, să n'ai
De ziua ta, măcar un trandafir?*

Și uite seara...

*Octombrie. Văduhu-i plin
De fum de smirună și de vin,
De fum de smirună albăstriu
Și vin de aur. Umblu beat
De-atâta vin îmbălsămat
De-atâta soare... E târziu
Și uite seara, la răscruci
E bruma, frig și trec năluci
Bătrân mai sunt și obosit,
O, Doamne, ciasul mi-a sosit...*

*Bătrân mai sunt, gonit, uitat
Cuțitu'n piept mi-au implântat
Și m'au lăsat în drum printre scafeți
Și duși au fost, cântând și beți.*

*Monach uscat, trosnindu-mi degetele, mă aplec
In ămintiri, închid și ung chenarul rânii
Toamnele de chichimbar mi le-am făcut mătânii
Și una câte una le petrec.*

Prietenii trec, iubirile trec, durerile trec...

ION DINU

Imoralitate politică iudaică

Imoralitatea iudaică în politică nu trebuie să se argumenteze cu noțiuni de filozofie. Dacă s'ar putea acumula imoralitatea concretă, imoralitatea de fapt a iudeilor în politica națională al fiecărui stat și în politica internațională s'ar ridica un masiv care ar întrece cu mult grămezile munților Himalaia. Un spirit filozofic ar întreprinde degajarea unei sinteze a acestei imoralități și munca lui va fi încununată cu succes.

Să luăm un aspect al imoralității politice: *a avea o credință și a întreprinde o acțiune cu totul contrarie acestei credințe.* În aceasta contradicție excelează spiritul iudaic. Să vorbim de cel mai recent caz.

Toată lumea asistă, urmărind cu curiozitate, lupta opoziției muncitorești în Rusia sovietică împotriva Comitetului Central Executiv al partidului comunist.

Toată lumea știe că leaderii acestei opoziții sunt trei evrei: Liova Bronstein-Troțchi, Grișa Apfelbaum-Zinoviev și Iuda Rosenfeld-Camenev. Mai eri aceștia erau vrăjmași neîmpăcați. Zinoviev numia pe Troțchi menșevic și aștepta ca mâna sângeroasă a lui Felix Dzerdjinschi să-l risipească creerii într'un garaj de automobil. Troțchi purta ura de moarte Președintelui Internaționalei a III, Zinoviev, numindu-l „gheșeftar“. Camenev avea și el poreclele sale. Scoși din înalte funcțiuni ce le ocupau până în prezent, acești trei evrei s'au „îndrăgostit“ în disgrația comună, înflăcărându-se de un sentiment de ură împotriva foștilor „camarazi“ din Comitetul Central. Opoziția muncitorească, o mișcare de protest în sânul partidului împotriva dictaturii lui Stalin și al Comitetului Central, nu avea oamenii „cu vază și gravitate“ pentru a deveni foarte activă. Acești oameni s'au oferit a fi cei trei evrei. Au creiat discipoli, acești discipoli au început să

sufere. E de mintea omului. Și cel mai elementar simț de moralitate politică cere, ca leaderii să fie consecvenți cu doctrinele sau cu tendințele lor, cu cari „au angajat“ o mișcare și o mulțime de oameni. Fiecare tip de om, de alt sânge decât cel evreesc unde plutesc fermentii celor mai înspălmântătoare trădări, ar fi preferit să moară decât să-și „laseze“ adeptii. Astfel se creiază „sfânta mucenicie“, astfel se promovează valorile morale. Cei trei evrei, leaderii opoziției, au preferit să trădeze doctrina lor de ieri și pe amicii politici. Trădarea lor a luat proporțiile unei *mea culpa* ne mai văzută și ne mai bănuită până acum. Ceia ce este atât de revoltător pentru moralitatea generală, măcar și elementară, e elementar de simplu și de permis din punct de vedere al imoralității *date, inerente* spiritului iudaic.

Să traduc deci dovada. În ziarul „Pravda“, organul oficial al partidului comunist din 17 Oct. curent, a apărut textul întreg al ultimatumului Comitetului Central, și imediat mai jos declarația opoziției, care, după cum am spus este un document de cea mai evreiască trădare, sub masca unei conștiințioase *mea culpa*.

Troțchi încercase încă la 4 Octombrie, împreună cu Zinoviev, să facă o împăcare cu Comitetul Central, arătând necesitatea lichidării perioadei grele a desbinării în sânul partidului, propunând „muncă unită și colegială“. La 7 Oct. Comitetul Central, avid și el de „pace“ — a formulat condițiile împăcării, care alcătuiesc conținutul ultimatumului. Dar fiindcă în aceeași zi, opoziția organizase în Moscova adunări împotriva Comitetului Central, acesta în chipul cel mai drastic formează următorul ultimatum:

„Opoziția unită va trebui să se oblige:

1. A declara francamente că se supune fără nicio condiție tuturor hotărârilor partidului, ale celui de al XIV congres al lui, ale Comitetului Central, ale Comisiei Centrale de control, și că va îndeplini fără nicio restricție aceste hotărâri.

2. Că recunoaște în chip public că opera fracționistă a opoziției în întreaga perioadă din timpul celui de al XIV congres și până la ultimile ei eșuri în Leningrad și Moscova în Octombrie a. c. au fost o greșală inadmisibilă și absolută din punct de vedere al intereselor partidului, amenințând cu întreruperea muncii creatoare a partidului și a puterii sovietice în împrejurările grele ale constructivismului.

3. A recunoaște în mod public că cu acțiunile sale în Moscova și Leningrad în luna Octombrie a. c. opoziția, a călcat total hotărârile celui de al XIV congres și ale Comitetului Central al partidului despre discuția deschisă fără dispoziția specială a organelor superioare ale partidului.

4. A lichida imediat orice activitate fracționistă: trimiterea agenților fracționisti prin secțiuni, trimiterea literaturii nelegale fracționiste organizațiilor partidului comunist rus și a dizolva fără nicio condiție toate organizațiile fracționiste ale opoziției unite.

5. A se desface limpede și categoric de poziția renegată a lui Ossovschi și de platforma menșevică a lui Medvediev și al lui Șlap-

nicov, care tind să lichideze internaționala comunistă și internaționala Sindicatelor Comuniste și cari propovăduesc unirea cu socialdemocrația.

6. A renunța la campania împotriva Federației Republicilor Sovietice și Internaționalei Comuniste, pe care o duc Korsch, Maslov, Roth, Fischer, Urbans, Weber, solidarizați pe față cu tovarășii *Zinoviev, Camenev și Troțchi*.

7. A renunța în chip public de orice analogii cu congresul de la Stockholm și a curma ori ce fel de amenințare că vor desbina partidul în două.

8. A recunoaște ca absolut inadmisibilă susținerea directă sau indirectă a luptei grupurilor fracționiste în secțiunile Internaționalei a III împotriva liniei Internaționalei: (grupul lui Souvarine în Franța: grupul lui Urbans-Weber în Germania: grupul Bordiga în Italia).

Fără a întreprinde nici cea mai mică opoziție, șefii opoziției muncitorești, Zinoviev, Troțchi, Camenev, au compus următoarea declarație pe care au înaintat-o „în chip public” Comitetului Central și pe care noi o găsim în „Pravda” din 17 Octomvrie curent.

„La al XIV congres și după el, noi ne-am despărțit de majoritatea congresului și de Comitetul Central pe baza unor chestiuni principiale. Concepțiile noastre au fost expuse în documente și cuvântări oficiale, pronunțate de noi la Congres, în plenurile Comitetului Central și în Biroul Politic. Pe baza acestor concepții noi rămânem și acum. Respingem categoric teoria și practica „libertății fracțiunilor și a grupărilor”, cunoscând că, o astfel de teorie și practică sunt în contradicție cu bazele leninismului și cu hotărârile partidului. Hotărârile partidului despre inadmisibilitatea fracționismului, le considerăm ca o datorie a noastră de a le realiza în viață. Împreună cu aceasta, credem de a noastră datorie de a recunoaște în chip public în fața partidului, că în lupta pentru concepțiile noastre, noi și adepții noștri în mai multe rânduri după al XIV congres am făcut pași, cari au călcat disciplina partidului, eșind din limitele cadrelor, fixate de partid pentru lupta ideologică în sânul partidului, pe drumul fracționismului. Socotind acești pași absolut greșiți, declarăm că renunțăm hotărât la metodele fracționiste de apărare a concepțiilor noastre, în vederea pericolului ce le prezintă aceste metode pentru unitatea partidului, chemând la aceasta pe toți tovarășii, cari împărtășesc concepțiile noastre. Invităm la o grabnică dizolvare toate grupările fracționiste, născute în jurul concepțiilor „opoziției”.

În același timp recunoaștem, că cu acțiunile noastre în Moscova și Leningrad în Octomvrie curent am călcat rezoluțiile Comitetului Central despre inadmisibilitatea discuțiilor publice, pe care le începusem noi împotriva hotărârilor Comitetului Central.

E lipsită de temei amintirea la al XIV congres despre congresul de la Stockholm, fiindcă deși tovarășul N. C. Crupscăia (soția văduvă a lui Lenin) nu a avut în nici un fel aceasta în vedere, amintind aceasta ar fi fost înțeleasă că tinde la o perspectivă de desbinare. O astfel de perspectivă o respingem în umanitate neavând nimic comun cu poziția noastră.

Condamnăm în modul cel mai hotărât orice critică făcută Internaționalei a-III sau politicei partidului nostru, care critică trece în calomnie, slăbind situația Internaționalei ca o organizație de luptă a proletariatului mondial, slăbind situația Partidului Comunist rus ca avangarda Internaționalei comuniste, slăbind situația Federației Republicilor Sovietice Socialiste, ca primul stat a dictaturii proletare. Nu numai agitația lui Korsch și cei ce sunt asemenea cu el, rupând legăturile cu comunismul, dar agitația ori cui ar fi, va întâmpina rezistența noastră hotărâtă. În modul cel mai categoric tăgăduim ori ce drept acelorora cari duc vreo propagandă împotriva Internaționalei Comuniste, împotriva Partidului Comunist și împotriva Federației Sovietice, pretinzând la vreo solidaritate cu noi.

Recunoscând dreptul fiecărui membru al Internaționalei de a-și apăra ideile în limitele regulamentului și a rezoluțiilor congreselor Internaționalei și ale Comitetului Executiv al Internaționalei, socotim absolut inadmisibilă susținerea directă sau indirectă a fracționismului oricărei grupări ar fi în secțiunile Internaționalei împotriva Internaționalei, fie gruparea lui Souvarine în Franța, sau gruparea lui Maslov—Fischer, Urbans—Weber în Germania, sau gruparea Bordiga în Italia, indiferent de ce atitudine are ea față de ideile noastre. Considerăm drept absolut inadmisibilă susținerea activității oamenilor excluși odată din partid și din Internaționala a III, cum sunt Ruth Fischer, Maslov etc. Ideile lui Ossovschi, exprimate în articolul lui, și ale lui Medvediev, analizate în „Pravda“ (teoria „celor două partide“, propaganda pentru lichidarea Internaționalei a III, încercările lui de unire cu socialdemocrația, lărgirea politicei concesioniste dincolo de limitele puse de Lenin, etc. etc.) le considerăm profund eronate, antileniniste și contrarii din rădăcină, concepțiilor noastre. Aprecierea pe care a dat-o Lenin platformei opoziției muncitorești, o platformă apărută de Șlapnicov — și Medvediev, o împărtășim integral.

Hotărârile celui de al XIV Congres, ale Comitetului Central al partidului, ale Comisiunii Centrale de Control, le considerăm în mod absolut obligatorii pentru noi, ne vom supune fără nici o condiție și le vom traduce în vlață. La aceasta invităm și pe tovarășii noștri, cari ne-au împărtășit ideile.

În cursul ultimilor luni o mulțime dintre tovarășii noștri au fost eliminați din partid pentru unele sau alte infracțiuni ale disciplinei de partid și pentru aplicarea metodelor fracționiste în lupta pentru concepțiile opoziției. Din tot ce s'a spus mai sus, e clară responsabilitatea politică pentru acțiunea lor a celor ce iscălim mai jos. Exprimăm speranța fermă că încetarea de fapt din partea opoziției a luptei fracționiste va deschide tovarășilor eliminați recunoscând greșala lor împotriva unității și a disciplinei partidului, posibilitatea de a se întoarce în rândurile partidului, iar pe lângă aceasta pentru lichidarea luptei fracționiste și în lupta împotriva recidivelor ne obligăm a da partidului colaborarea noastră integrală. Au iscălit: Zinoviev, Camanev, Troțchi — și încă trei pseudonime puțin importante.

Din acest document publicat în „Pravda“ se vede că cei trei

evrei, cari au adus lucrurile aproape la o disoluție a disciplinei partidului (lucru pentru care le suntem profund recunoscători) și care prin activitatea lor fracționistă în afară de regulamentele și hotărârile partidului au cutremurat din temelie viața politică a Federației sovietice — (lucru pentru care îi admirăm) nu sunt numai simplii trădători ale unor credințe comuniste și evrești, ci sunt în înțelesul întreg al cuvântului agenți provocatori. Deși își recunosc „responsabilitatea politică“, stăm în fața lor nu ca în fața unor oameni cari au lucrat și s'au înșelat, ci în fața unor ambițioși cari după ce au distrus pentru scopuri iudaice o așezare socială din cele mai solide, încearcă acum să oprească „mersul triumfal al revoluției sociale“ spre burghezie, fără ca cineva să poată ști pentru care alte planuri decât cele iudaice au început aceste întreprinderi.

Se pare că declarația celor 3 evrei a fost dictată de cineva din Comitetul Central, sau chiar scrisă acolo. Oricum ar fi — imoralitatea iudaică a celor 3 lideri planetari a luat aspectele cele mai odioase și repugante.

CONSTANTIN DRAGOȘ

Povestea păsărelelor

Cu piciorușele înflpte în creanga copacului ele ciripeau vesele, saltându-și mereu aripioarele. La marginea culbului, paserea cea bătrână se uita la ele cu duiosie, deschizându-și și închizându-și ciocul.

— Așa, scumpele mele! E o săptămână de când v'am dat voie să sburați. La început numai în jurul copacului, apoi, până la al treilea copac, apoi, până la al zecelea, și însfârșit, până la marginea pădurii... Cum v'a plăcut sborul?

— A fost splendid, — ciriplă toate cinci de-odată. Făceam roate în aer câte volam, ne ridicam sus, sus, în înălțimi, apoi, de-odată ne sloboziam până aproape de pământ ca să sărutăm vre-un firicel de iarbă. În sborul nostru am prins mulți fluturași și gândăceli... Ah, ce bine e când poți să sbori...

— Adevărat, — le răspuse bătrâna. — Nu uit nici eu fiorii primului meu sbor. Mă întreceam cu mama mea, așa cum v'ați întrecut și voi cu mine în zilele acestea. Sburam chiar mai sus ca ea, ciripind din înălțime: Vezi, mamă, te-am întrecut! Iar ea, dela mica distanță ce era între noi îmi răspundea: Bine, draga mamei, dar grijește, să nu ți-se înmoaie aripioarele...

— Mamă, — o întrerupse una dintre păsărele, -- ne dai voie să sburăm astăzi până departe, departe, până unde vrem noi? Să vedem lumea care este dincolo de pădurea noastră...

— Sburati, sburati, — le răspuse bătrâna, cu aceeași duiosie în ciripit. Intreg aerul e al vostru, dela o margine până la alta a pământului. Eu astăzi n'o să sbor cu voi, ci stând în culb, toată ziua, mă voiu ridica numai pe aripile gândului.... O să mă rog lui Dumnezeu pentru voi...

— Și noi o să ne rugăm pentru dumneata, mamă, — ciripiră păsărelele....

— Bine, scumpele mele. Rugăciunea e un sbor al sufletului păseresc, care o să vă întărească sborul aripioarelor. Dar spuneți-mi, care este principala datorie a păsărelelor?

— Să fie modeste...

— Așa-i, să fie modeste... Nu există o mai frumoasă podoabă a sufletului păsăresc, ca modestia. Să nu uitați, că aerul nu e numai al vostru, ci și al altor paseri... Să nu vă ridicați mai sus decât vă îngăduie puterea aripilor... Căderea dela înălțimi mari e toatdeauna catastrofală...

— Noi o să fim modeste, — mamă, ciripiră toate cinci, cu tremurare în glas.

— Dar nu numai modeste, — reluă paserea cea bătrână. — Să mai fiți și cu gândul la viitor. Să vă aduceți aminte, că eu, astăzi-măne, o să-mi fac ultimul sbor... Voi o să rămâneți singure, ca să purtați lupta vieții, așa cum am purtat-o și eu... Viața e o câmpie întinsă de luptă, pe care trebuie să o cunoașteți. Armata care nu cunoaște temeinic câmpia pe care se dau luptele, cade învinsă la cea dintâi ciocnire... Voi, scumpele mele, învățați, învățați mereu, căci numai prin învățatură o să vă înmulțiți cunoștințele... Toate ființele vii învață, din ceasul când se nasc, până în clipa morții...

— Și fluturii, mamă?

— Și!

— Și lepurășii?

— Și...

— Și peștii?

— Și...

— Și... oamenii?

— Oamenii? Ei învață mult, mult... Ei învață și din cărți, nu numai din experiența vieții, ca noi, paserile...

— Atunci, desigur, oamenii sunt foarte învățați, mamă...

— Nu chiar... Sunt între ei mulți, cari nu vreau să învețe...

— Aceștia nu se gândesc la viitor?

— Nu. Ei trăesc numai pentru ziua de azi, fără să se gândească la cea de mâne...

— Au și oamenii școli, mamă?

— Au, dar nu pe crengi de copaci, ca noi, ci în clădiri frumoase... Sute și sute de copii de toate vârstele cercetează aceste școli, pregătindu-se pentru școala cea mare a vieții. Dar, unii dintre ei socotesc că școala e numai glumă. Nu sunt atenți la explicațiile profesorilor, nu-și învață lecțiile, nu-și fac lucrările, iar în timpul recreațiilor în loc să se joace frumos, se bat. În timpul liber umblă pe stradă, ca niște haimanale... Se duc la cinematograful și la teatru, fără permisiunea profesorilor... Uneori, fac lucruri rele, fură, strică obiectele altora, mințesc și sunt obraznici... Dar, la ce vă mai spun? O să-i vedeți voi, căci de azi încolo veți sbura și prin sate și orașe, ca să cunoașteți oamenii și așezămintele lor...

— Ce-o să se aleagă din acești copii?

— Ce să se aleagă? În clasă ei nu știu nimic, și astfel, capătă mereu note rele, atât la obiectele de învățământ, cât și la conduită. Uneori sunt chiar eliminați... Părinții lor se supără nespuse de mult... E trist să muncești de dimineața până seara, trăgându-ți chiar și dela

gură pentru copilul tău, iar el să fie nerecunoscător și să-ți aducă mereu supărare...

Păserelele ascultau cu răsuflarea oprită, fără să clipească măcar din ochi. Ele credeau, că oamenii sunt adevărați îngeri cu trupuri, ființele cele mai bune și mai curate, iar acum mama lor le spunea lucruri ne mai pomenite. Toate cinci erau muncite de același gând:

— Ce bine e, că nu suntem oameni... Ce bine e, că pe noi ne-a făcut Dumnezeu paseri...

Apoi deschizându-și ciocurile, ciripiră mirate.

— Dar mamă dragă, pe acești copii nu-i pedepsește nimeni?

— Cum nu, — scumpele mele? Ei rămân corigenți, iar uneori, repetează clasa. Nu e destul de rușinos, oare, ca ei să se vadă rămași înapoi față de colegii lor, cari, zboară veseli înainte? Dar își primesc pedeapsa și în școala vieții. Inchipuiți-vă, ei pornesc fără arme într'un război greu. Credeți, că o să poată înainta? Nici poveste. Cei din urmă au fost în școală, cei din urmă vor fi și în viață...

— Ei vor deveni oameni nenorociți, — ciripiră iarăși păsărelele...

— Așa-i! Oameni nenorociți. Ei nici în viață nu vor înțelege să-și facă datoria, cum n'au înțeles în școală...

— Și vezi, mamă, dumneata ne spuneai, că oamenii au inteligență și voie liberă...

— Au, au, dar, aceste neprețuite daruri nu le folosesc toți la fel. Așa apoi, mulți oameni sunt inferiori animalelor...

— Ce păcat, — oftară păsărelele. — Ah, de-am avea noi inteligență și voie liberă!. De ce nu ne-a dat Dumnezeu și nouă aceste neprețuite daruri, mamă?

— Nouă ne-a dat aripi, scumpele mele. Dar lor nu le-a dat. Ei, ca să se înalțe în aer, trebuie să-și construiască aeroplane costisitoare. Dumnezeu i-a dat fiecăruia cea-ce este a lui... Apoi, ne-avem și noi, inteligența noastră păsărească... E și aceasta un dar destul de prețios, dacă știm să ne folosim de el... O pasere adevărată folosindu-și inteligența sa, va avea conștiința demnității păsărești. De această conștiință să fiți pătrunse și voi, în tot sborul vieții voastre...

Păsărelele se uitau cu evlavie la mama lor, sorbindu-i cu ochisorii fiecare ciripit.

— Mai povestește-ne, mamă, — ciripiră apoi, când ea își opri deodată graiul.

— Vă mai povestesc scumpele mele, dar nu despre oameni. O să-i cunoașteți voi, prea bine. Să povestim despre voi...

— Să povestim, mamă...

— De seară, când o să vă întoarceți, să-mi aduceți câte-un certificat...

— Dar noi, nu suntem oameni, mamă dragă... Cine să ne dea nouă certificate?

— Viața, scumpele mele. Voi cu ziua de azi treceți din școala mea în școala cea mare a vieții. Oamenii nu-și dau seamă că și viața-dă certificate, cari, nu sunt scrise, și totuși, au un conținut mai bogat ca cele școlare și uneori, mult mai trist... Aceasta voi trebuie să o

înțelegeți, că voi nu sunteți oameni, ci paseri. Eu o să vă întreb de seară, care pe unde ați umblat? Ce-ați văzut? Și mai ales, ce-ați învățat din cele văzute? O pasere cuminte poate să învețe și din cele bune, și din cele rele... Experiențele voastre de azi o să vă fie de folos la sborurile zilelor viitoare, așa să știți... Nu vă gândiți numai la fluturași și gândăcei... Sburăți, nu numai cu aripile trupșoarelor voastre, ci și cu cele ale sufletului... Sburăți, sburăți, căci sborul e meseria voastră... Iar diseară, să-mi aduceți certificatele...

Păsările se înălțară, ciripind un cântec vesel. Paserea cea bătrână, le însoți cu privirea până când dispărură în zare. Apoi, se întoarse în cuib, ciripind:

— Scumpele mele, să sburați în pace... Să nu vă bată vânturile... Să nu vă prindă vre-un copil rău... Să nu vă prindă vre-un uliu...

SEPTIMIU POPA

Crucea Roșie

Este un fapt cunoscut de toată lumea, că atâta timp cât omul nu este amenințat de vreo primejdie, el se frământă în ghiarele unui egoism sălbatec, fiind condus numai de instinctul de conservare, atunci însă când o calamitate se abate asupra individului colectivitatea și solidaritatea omenească iau locul acestui egoism deșert, sentimentul de altruism începe a licări, și omul devine mai bun, mai blând și mai milos.

Sentimentul milei s'a născut odată cu omul, însă a trebuit cataclisme mari, calamități oribile pentru ca acest simțământ să trezească în omenie ideea care a predominat la întocmirea Convențiunii dela Geneva pe baza căreia s'a organizat societatea Crucea Roșie.

Cu toată vechimea acestui simțământ, totuși încă din timpurile cele mai îndepărtate luptătorul rănit sau bolnav nu și-a găsit alinarea suferințelor decât într'un cerc foarte restrâns, și anume din partea vreunui camarad de luptă care îi era binevoitor.

Nici un popor în antichitate nu a avut un serviciu organizat pentru culegerea și îngrijirea celor scoși din luptă din cauza rănilor.

Instituțiuni religioase, profund impresionate de soarta deplorabilă a celui ce luptă și este rănit, a făcut să se frământe gândurile pentru o îmbunătățire a ajutorului ce i se cuvine.

Astfel pe timpul cruciadelor, din milă pentru cel rănit, ordinele religioase au înființat spitale și s'au ocupat și de îngrijirea lui.

Printre acestea ordinul sf. Ion de Ierusalim dela înființarea lui și în decursul veacurilor sub acest nume sau mai târziu sub acela de ordinul de Malta, au ajutat foarte mult pe răniți în războaiele diferitelor țări, și în ultimul război a lucrat fie alături de Crucea Roșie, fie afiliat ei.

Alături de aceste instituțiuni, în toate timpurile, spiritul de caritate și umanitate a împins pe unele persoane devotate să înfrunte orice pericol pentru a aduce alături fie materiale, fie sufletești durerilor luptătorilor răniți.

Prototipul cel mai cunoscut al acestora a fost:

Doamna Florence Nighlingal sau „dama cu lampă“ care împreună

cu alte 37 doamne engleze, în războiul din Crimeea, prin sacrificiul său a devenit celebră.

Doamna Simona din Dresda în războiul austro-prusian din 1866 a mers pe câmpul de luptă și ca un geniu salvator, unde era mizeria și pericolul cel mai mare, acolo alerga.

Pela începutul secolului al 10-lea Leon al VI-lea, împăratul Orientului, organizează un corp de oameni nearmați, însărcinați cu îngrijirea răniților în luptă, însă acest ajutor a fost cu totul rudimentar.

Mai târziu sub Ludovic al 13-lea și 14-lea, serviciul sanitar s'a îmbunătățit simțitor pe măsură ce spiritul nobil al carității a început să pătrundă în lumea beligerantă.

Ludovic al 14-lea a fost cel dintâi care a spus: *inamicul rănit să fie tratat tot atât de bine ca și proprii mei supuși*. Astfel, încetul cu încetul își face loc nevoia unui ajutor oficial, ajutor ce trebuie dat celui rănit în luptă. Pe la începutul veacului al 18-lea s'au făcut unele propuneri și chiar s'au luat înțelegeri între beligeranți a se ocroti atât răniții cât și cei cari îi îngrijesc, înțelegeri însă cari au fost vremelnice și limitate.

În această ordine de idei o deosebită atențiune se cuvine să dăm convențiunii între contele englez Stair și principele francez de Noailles, prin care se proclamă imunitatea spitalelor de campanie. Apoi aceia între Frederic cel mare și Ludovic 15-lea prin care se face o netă deosebire între bolnavi și răniți de ceilalți prizonieri, se prevede ca răniții ambelor partide trebuiesc îngrijiți, prevăzuți cu medici, cu gardă și la nevoie transportați acasă în țară.

A trebuit să ajungem la marea revoluție franceză, care a proclamat dreptul omului, pentru ca statul să fie obligat să recunoască ca o datorie imperioasă, datorita de a asigura luptătorului, dreptul de a fi îngrijit pe câmpul de luptă. Astfel mila de altădată se transformă în un drept și de atunci începe să ia ființă, rând pe rând în Franța ca și în celelalte țări, odată cu înființarea armelor moderne, și corpul sanitar militar organizat *pecetluindu-se* astfel nevoia unui ajutor oficial pentru luptătorul rănit. În prima jumătate a secolului al 19-lea un suflu puternic umanitar începe să se manifeste, iar suferințele izvorâte din numeroasele războaie napoleonene făcură chestiunea din ce în ce mai palpantă.

Pe la anul 1820 doctorul Waserfuhr spune că *gândul principal al beligeranților trebuie să fie îngroparea răniților*. Cu 40 ani mai târziu italianul Palasciano și francezul Arnault susțineau cu multă căldură îmbunătățirea soartei luptătorilor răniți cerând neutralitatea lor a medicilor militari și ambulanșilor. Ceeace nu le-a reușit lor a înfăptui ceva mai târziu Genovezul Henry Dunant. În războiul Franco-italo-Austriac în cruntul măcel dela „Solferino“ suferințele răniților, din cauza numărului lor și din cauza lipsei de ajutoare, au fost atât de mari și îngrozitoare încât a impresionat puternic sufletul nobil al Genovezului H. Dunant.

Dunant pentru reușita ideii nu cruță nici bani nici oboseală și merse dela o Curte la alta, dela un bărbat politic și om cu influență,

la altul, și când a câștigat pe regina Prusiei — Augusta — toți domnitorii și bărbații de stat au acceptat ideea lui.

Prin aceste demersuri și prin o propagandă activă, propunerile au fost primite pretutindeni cu multă simpatie și conferința a avut loc punând bazele primelor statute ale Crucii Roșii.

Astfel Geneva, pe malurile lacului Lemán, unde și astăzi este punctul de întâlnire al popoarelor civilizate care luptă pentru ideea de pace și înfrățire a popoarelor, a fost și localitatea unde s'a născut instituțiunea cea mai binefăcătoare a omeniei.

Dar comitetul acestei conferințe având caracterul pur particular nu avea căderea să convoace un congres diplomatic, cu acceptări și angajări pentru executări obligatorii.

Atunci Comitetul acesta a rugat *Consiliul Federal Elvețian* să trimită oficial invitațiuni tuturor națiunilor. Consiliul Federal a făcut aceasta cu plăcere.

Un an mai târziu, la 22 August 1864 s'a întrunit primul *Congres internațional*, care elaboră vestita *Convențiune de Geneva*, actul de naștere al Crucii Roșii, care e emblema cea mai curată a carității creștinești, expresiunea desăvârșită a dragostei pentru aproapele și în acelaș timp cel mai mișcător simbol al solidarității omenești.

Acest act a fost semnat de 47 delegați diplomați, reprezentanți a 17 state.*)

Dela aceasta dată, care este cea mai mare în toată istoria sanitară, civilizația, face un pas gigantic înainte în materii de binefacere și caritate.

Mersul ideii nu s'a mai oprit, Convențiunea este primită și ratificată de toate statele civilizate și în fiecare țară se creiază o societate națională a crucii roșii care propaga crezul umanitar și lupta pentru realizarea dreptului comun. Prin organizarea societăților Crucii Roșii s'a făcut un pas mare prin faptul că s'a introdus ideea obligațiilor internaționale, în aceasta materie și respectarea unor anume reguli cari nu existau până atunci. Astfel s'a admis ca inamicul rănit și în imposibilitate să lupte, nu mai trebuie considerat ca dușman, ci trebuie să aibă dreptul la acelaș tratament ca și ostașii țării, iar cel ce se ocupă cu căutarea și rid carea lui pe câmpul de luptă precum și cu îngrijirea lui să se bucure de oarecare imunitate, de un fel de neutralitate. Ei nu pot fi făcuți prizonieri și au dreptul la liberarea lor dacă cad prizonieri în mâinile vrășmașului împreună cu avutul lor personal. Aceste sunt bazele primei Convențiuni de Geneva (1864).

Toate societățile naționale din diferite țări sunt strâns legate între ele, și toate împreună legate cu un comitet internațional cu sediul în Geneva. Scopul acestui comitet este de a coordona eforturile societăților naționale și de a se ocupa cu tot cece privește relațiilor lor internaționale. Din aceasta se vede că idealul Crucii Roșii, acest ideal creștinesc și umanitar, reprezentat prin iubirea de aproa-

*) Ca omagiu pentru Elveția, semnul heraldic al Crucii roșii pe fond alb, format prin intervertirea culorilor federale fu semnul distinctiv al neutralității.

pele a pătruns adânc în patrimoniul omenesc, iar războaiele cari au urmat s'au luat sarcina să probeze enorma utilitate a noilor întocmiri. Astfel războiul Danez din 1864 și cel Austro-Prusiac 1866 au dat cea mai strălucită ocaziune de a se studia efectele binefăcătoare ale convențiunii. Astfel Austria care nu aderase încă, văzând în cursul acestui război, rezultatele sublime ale convențiunii, a primit-o chiar în timpul războiului în lupta dela Königgrätz. În războiul Franco-German, Crucea Roșie Germană numai după 12 zile dela începutul războiului era organizată așa încât putea să îngrijească de cel puțin 50.000 răniți și tot în aceleași condițiuni a lucrat și Crucea Roșie franceză.

Incălcabilele au fost ajutoarele date de societatea Crucea Roșie și în alte războaie. Așa în războiul Anglo-Bur și mai ales în cel Ruso-Japonez. Crucea Roșie deși foarte aproape de înșghebaria ei, s'a afirmat cu cele mai frumoase speranțe în viitor. Crucea Roșie Japoneză, în deosebi într'un timp foarte scurt a făcut minuni de organizare. Prevăzând folosul acestei instituțiuni, Micadoul luă presidenția de onoare, o principesă de sânge imperial, luă presidenția activă, doamne din nobleța japoneză se înscriu pentru cursul de infermiere voluntare, iar propaganda în popor fu atât de activă, și exemplul de sus urmat cu atâta entuziasm, încât deja atunci, la al 84 locuitor era unul membru activ la Crucea R. Ce a însemnat pentru războiul Ruso-Japonez aceasta impunătoare organizare ne-a dovedit-o strălucita victorie a Japonezilor.

De asemenea și în războaiele ce s'au desfășurat mai târziu cari au sguiduit orientul și au neliniștit Europa, Crucile roșii atât cele naționale din țările beligerante cât și cele ale țărilor neutre, aduseră mari servicii încununându-se cu binecuvântările nenorociților, pe cari soarta nemiloasă îi aruncase sângerând pe câmpiile bătăliilor.

În fine în marele război, care a aguduit atât de adânc omenirea întreagă, care a deslănțuit atâta sălbăticie și care a produs atâta dizeluzie celor cari aredeau în o statornică înblânzire a firii omenestii, Crucea roșie și-a arătat în mod netăgăduit utilitatea sa, căci dacă nenumărate au fost victimele războiului, nenumărate au fost și ajutoarele oferite de Crucea Roșie, și nenumărate au fost și binecuvântările cari se ridicară la cer din inimile acelora nefericiți cari își recâștigară viața, grație îngrijirilor înțelepte și grabnice date de aceasta grațioasă și Dumnezeiască organizare.

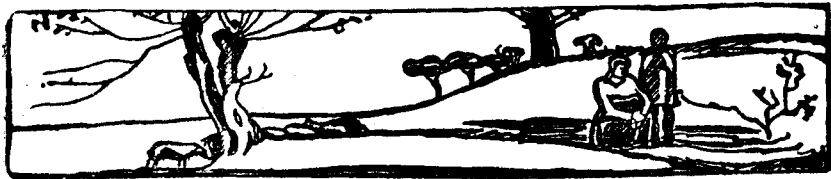
Dacă în acest război s'au constatat oare-cari încălcări ale Convențiunii de Geneva, în majoritatea cazurilor principiile codificate au fost respectate; și indignarea cu cari au fost primite violările acestor principii este o probă de progresul ideii, arătând cât de adânc a pătruns în conștiința popoarelor.

Pe lângă imensele ajutoare date răniților și bolnavilor Crucea Roșie a contribuit mult la îmbănătățirea regimului prizonierilor de război cari au fost ajutați materialmente și moralmente. Numărul celor ajutați de Crucea Roșie în marele război este de peste 5 milioane. La Geneva, unde este biroul Comitetului Central al societății, s'au pependat din toate țările frământate de război peste 12.900 de părinți,

frați, soții sau mame îndurerate spre a cere știri despre ai lor. Cu puterea pe care o are aceasta instituție de a trece peste granițe învrășmășite și de a pătrunde în orice loc unde este suferință, Crucea Roșie care este o singură frație peste tot pământul, a ușurat sufletul celor îndurerate, culegând și dândule veștile dorite.

Dar Crucea Roșie nu s'a mulțumit numai să mângăie și să vindece groaznicele răni ale războiului, ci s'a ridicat cu putere contra barbariei, desvăluind lumii întregi crimele ce se făceau, călcându-se legile războiului. Când vedea ostași chinându-se din cauza ranelor făcute de gloanțe explozibile, cari nu sunt permise în luptă, când populația civilă dezarmată, era lovită pe nedrept, când femeile și copiii nevinovați pierreau sub sfărâmăturile bombelor aruncate din aeroplane și dirijabile, atunci singură numai Crucea Roșie a dat strigătul de alarmă în omenire pentru încetarea acestor fapte odioase și nedemne. Numai prin ea s'a putut întocmi carnetele de ajutor pentru cei înstreinat de țară, numai prin ea s'a putut ridica pedepsele și toate nedreptățile ce se făceau în lagărele de prizonieri și numai prin protestele ei, au început sutele de cercetări ale statelor neutre care a avut o înrăurire atât de bine făcătoare pentru starea sufletească a prizonierilor. Puterea Crucii Roșii a mers și mai departe. Ea a izbutit să facă schimbul de prizonieri răniți între diferite țări dușmane pentru a da, și familiilor și vrednicilor luptători mângăerea de a fi îngrijiți sau a muri în mijlocul alor lor, la ei acasă. Și tot Crucea Roșie a făcut ca ostași bolnavi de tuberculosă să fie internat în țările neutre în localitățile scăldați de soare și de liniște pentru ca acolo să fie readuși la viață. Iar la încheierea păcii tot prin stăruințele Crucii Roșii prizonierii s'au trimis cât mai grabnic în țările și la vetrele lor. După câte vedem mari și nesfârșite au fost și sunt străduințele acestei instituțiuni, care caută a înălța la cea mai înaltă culme sentimentul de caritate pentru aproapele.

GENERAL DR. G. BĂDESCU

Documente „patologice“ din timpul războiului

Articolele reproduse după revistele și ziarele ungurești apărute în primele luni ale războiului italo-austriac, au trezit un interes destul de mare între cei ce ne urmăresc scrisul și mai mulți cititori, mai ales din vechiul regat, ne cer noui probe de felul cum s'a scris la unguri pe vremea războiului.

Ne supunem dorinței — perverse? — a cititorilor noștri și dăm din nou cuvântul nonimilor și anonimilor presei și revistelor maghiare, din anii 1914—8.

Despre Franța și francezi

Scritorul Hugo Veigelsberg (ignotus) a scris următoarele în foiletonul din 16 Aprilie 1915, al ziarului „Világ“.

„Parisul este orașul muncitorilor prost plătiți. Franța este țara înapoierii sociale. Libertatea francezilor este libertatea pungășilor, independența franceză este independența vagabonzilor. Căzând Franța, va cădea nu democrația, ci tembelismul. Viața este serioasă. Germanul este cei dintâiu care înțelege asta“.

* * *

Prozatorul maghiar *Geza Laczkó*, într'un studiu apărut în revista „Nyugat“ (anul 1915, pagina 25), vede astfel „Sufletul francez“.

„Franța este națiunea rentieră, cea mai sgârcită națiune din lume (Harpagon). Literatura franceză a săpat în marmoră scârboasa sgârcenie a acelu țaran francez, care nu dă călătorului pe gratis nici măcar un pahar de apă. Această urâtă însușire burgheză, atât de defăimată de Stendhal, această sgârcenie este „prima cauza“ tuturor momentelor psihice ale cetățeanului francez. Din setea de bani provine și flexibilitatea lui la orice, când e vorba de o situație sigură, sau de carieră. Infecțiunea este caracterizată prin tremurul invidiei, intrigii

mizerabile, persecuții nedemne și scandaluri europene. Căsătoria fiind aducătoare de avere și situație socială, — partea principală a literaturii franceze dramatice, este ocupată de problemele căsătoriei. Se regretă în dramele de adulter doar răsturnarea situației sociale și materiale câștigate în urma unei căsătorii „cinstite“. Complezanța franceză, care păstrează pentru oricine distanța de 10 pași, nu provine dintr'o nobleță sufletească, sau din convingere.. Ea nu înseamnă bună-tate și dacă se face cuiva vre-un serviciu, este pentruca obligatul să ajungă într'o situație de inferioritate. Je suis charmé.. j'ai l'honneur...“ ascund tot atât de bine bucuria, cât și ciuda. Complezanța ajută arta de a da aparența, *paraître*. Acest scop îl servește moda de maimuță a bărbatului francez, cu monoclu și bastonaș. Altă caracteristică este fudulia francezului. La vorbă el nu e sgârcit, ba povestește și când nu are ce. Lăudăroșia franceză a creat cea mai vastă literatură de memorii, căci se poate oare imagina un francez, care să nu aibă pășanii interesante...?

„Dacă întrunim într'un tablou aceste rânduri răslețe, vom avea portretul omului egoist, pentru care banul, poziția, familia, dragostea, și societatea nu servesc alt scop, decât cel al ridicării propriei persoane deasupra celorlalți.

Despre România și români

Publicistul *Eugen Rakosi*, a scris următoarele în ziarul „Buda-pești Hírlap“, 1915, Nr. 76:

„Colosalul bazin al Ungariei este asemănător căldărei vrăjitoarelor lui Macbeth. Bazinul maghiar, la periferii cu naționalitățile, — la centru, la bază, are inexpugnabilele elemente ale maghiarismului. Providența, soarta, stă pază lângă această căldare, și de veacuri aruncă în ea tătari, turci, germani, sârbi, valahi, ovrei, și tot, ce este în lume. Iar ceace se aruncă în această căldare, fierbe, clocotește și alimentează forța maghiarismului.

Iată puterea rasei maghiare!. Această mixtură face ca femeile maghiare să fie cele mai frumoase din lume, bărbații cei mai robuști, soldații, cei mai viteji, — deoarece în căldare, prin fierbere, s'au evaporat toate scăderile fiecărei rase, iar toate virtuțile acestora, s'au unit într'un singur mănunchiu maghiar“.

* * *

„*Ujság*“, 25 Februarie 1915:

„Răbdarea și toleranța maghiară nu are margini. Mocanii sălbatici și murdari dansează pe spatele nostru, ne aplică pașme și noi trebuie să zicem: Ce drăguți sunt ei! Ne scui pă în ochi, ne înfig pumnale în inimă, iar noi îi îmbrățișăm ca pe niște frați. Trebuie să ne aflăm bine cu ei, pentrucă România, altfel, s'ar supăra foc! Iată, ei sunt cei ce se plâng, că maghiari ar fi tirani, grandomani și asupri-

tori. — „Valahi să ne apăiăm!” — a răsunit semnalul dela Tisa până la Olt și „apărarea” a început, după... sistem valah! Ne-au calomniat în presa mondială, ne-au îmbrâncit și lovit, iar noi am tolerat cu seninătate tot ce i se poate ierta unui frate, Dar cupa răbdării s'a umplut. Am putut rezista persecuțiilor turcilor, tătarilor, nemților și păgânilor, pentru că am știut să ne apăiăm. Numai contra persecuțiilor valahe nu avem noi mijloace? Trebuie oare, ca să suferim în muțenie, ca cea mai incultă rasă a Europei, rușinea vie a secolului XX, să-și reverse asupra noastră toată murdăria sufletului ei josnic?”

* * *

Poetul *Melchior Kiss* în calendarul pe anul 1916 al ziarului „Tolnai Lapok” scrie :

„Să plară semiculatele popoară ale apusului!

Drumul tău să fie un iad! — Dărâmă gloriosul meu popor; — dărâmă ca apoi să poți clădi!”

* * *

„*Ujság*”, 24 Ianuarie 1918:

„Nu există ceva mai comic decât veștile din România. Îți vine în minte povestea broaștei neroade, în care idioata jivină sfârșește prin a crăpa. Ce mai vrea astăzi broasca asta cu opinci, țara asta de semi-selbatici? Imperiul moșilor, visul Dacoromâniei s'a spulberat pe veci, producând numai ilaritate.”

* * *

Profesorul universitar *Engen Cholnoky*, în „*Ujság*” din 3 Septembrie, 1916, scrie :

„Nu ne gândim să oprim pe cel mai murdar dintre dușmanii noștri în Carpați, ci voim să ștergem pentru totdeauna România de pe harta lumii!”

* * *

Nándor Urmánczy, în „*Ujság*”, 2 Martie 1918:

„Nu trebuie să uităm ce atitudine au avut această ultimă și murdară țară și valahimea. Animalele!... Vrem granița comună cu Bulgaria. Domnii, cari pregătesc pacea, să aibă grijă! Nu avem de-a face cu un dușman învins, ci cu un pungaș prins în flagrant delict. Cerem judecarea lui. Nu poate fi vorba de tratative de pace, ci numai de ședință judecătorească.”

* * *

Dr. Antoniu Kalmár, scrie următoarele în „*Ujság*” din 13 Martie 1918:

„Trebuie să luăm de la români și delta Dunării, căci, lipsită de mare, îngrădită între ruși, bulgari și maghiari, România va fi silită să

recurgă la mila noastră. Nu numai politicește, ci și economicește. Iar după pace, Franța și Anglia vor da naibii pe valahi. Nu e destul să încheem pace cu dușmanul nostru, ci trebuie să ne și răfuim. Bețiva națiune valahă, ne mai având ce să bea, — se va trezi, îndată ce nu va mai dispune de delta Dunării.“

* * *

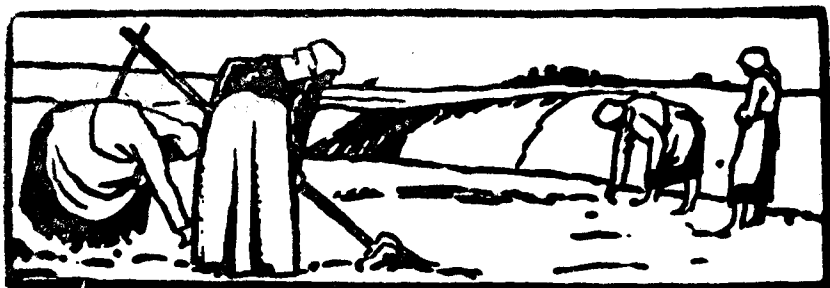
Am reprodus cele de mai sus nu pentru a îndemna la ură contra unui popor cu care va trebui să trăim în bună înțelegere și frăție.

„Documente de patologie din timpul războiului“ poate oferi, credem, literatura oricărui popor beligerant. Ziariștii și scriitorii rămași acasă, departe de orice primejdie, s'au dovedit a fi foarte... viteji și sângeroși, la toate popoarele.

Cei cari au luptat, s'au chinuit și au sângerat pe fronturi, au fost, din potrivă, mult mai calmi, mult mai potoliți....

Se vede că sângele ce curge, întunecă creierul numai.... dela distanță.

CORNELIU I. CODARCEA

Chestiunea Monarhiei în Ungaria

(Legitimiștii și guvernul Contelui Bethlen.)

În ultimul timp atât legitimiștii intransigenți, în frunte cu Contele Andrássy Gyula, precum și cei moderați, conduși de Contele Apponyi și Contele Károly Josef, țin o legătură foarte strânsă cu regina Zita trimițând la Legueto delegați spre a hotărî linia de conducere a mișcării lor.

Astfel Prințesa Odessalki, prezidenta Uniunii femeilor maghiare „Sfânta coroană” a făcut Reginei un raport asupra organizației condusă de dânsa precum și de alți legitimiști.

Organizația similară a femeilor maghiare, aceia a Uniunii bărbaților maghiari „Sfânta coroană” a început o campanie mai vie de organizație în toată țara cu diferite întruniri.

După întrunirea dela Kecskemét a avut loc o altă întrunire în centrul legitimismului, la Szombathely, unde contele Apponyi Albert a ținut un discurs în care a arătat situația actuală a legitimiștilor.

Între altele Contele Apponyi a spus că, în lupta pentru realizarea continuității de drept se pot găsi elemente cu convingeri politice diametral opuse. Constată cu satisfacție că, *Guvernul actual acordă libertate nemărginită în privința organizării legitimiștilor, fapt care incontestabil dă speranțe pentru viitor.* Declară din nou că legitimiștii numai atunci vor restabili regalitatea legitimă când vor fi convinși că aceasta nu întâmpină dificultăți catastrofale pentru țară. Ei respectă actuala ordine de drept însă numai din cauza caracterului ei provizoriu. În clipa când diriguitorii actuali autorizați ar încerca să aducă pe tron un alt pretendent decât acela ce urmează să revină de drept, — Otto, — legitimiștii vor începe o acțiune ostilă acestei încercări. Venirea unui astfel de Rege pe tronul Ungariei este considerată de către legitimiști ca o aventură. Legitimiști nu vor recunoaște nici încercările de a da un caracter definitiv actualei stări de lucruri, prin

urmăre sunt protivnicii legii prin care Adunarea Națională s'ar transforma în Cameră instituindu-se simultan și Inalta Cameră. Aceste legi, — după legitimiști, — nu pot fi făcute decât cu voința Regelui legitim și aceia a Națiunii.

Rasiștii, care au alte idei în ceace privește regalitatea, protestează violent contra eșirii Contelui Apponyi, prin care acesta consideră ca aventură liberă alegere a Regelui. Ei sunt de părerea că problema Regalității nu este actuală; din acest motiv ei nici nu se organizează în acest scop; det-stă acțiunea legitimiștilor fiindcă desbină națiunea creștină, din care fapt numai elementele destructive ar putea trage vre-un câștig

Asemenea, rasiștii invocă motive de politică externă, susținând că pentru moment nu se știe dacă Marile Puteri precum și Statele succesoare nu se vor opune restaurării Habsburgilor. Nu sunt salutare pentru țară sgomotoasele agitațiuni legitimiste atunci când guvernanții, prin orientarea spre Sud, caută a eși din izolarea în care se află Ungaria actualmente.

Contra acțiunii Contelui Apponyi se ridică și legitimiștii intransigenți cari văd în toate aceste manifestări numai o tactică a contelui Bethlen, care caută să încurajeze atât speranțele legitimiștilor moderați cât și a liberalilor alegători de Rege. Prin aceste concurențe cele două tabere nu pot decât să slăbească, iar actualul președinte al Consiliului de Miniștri nu poate decât să câștige.

Cercurile guvernamentale consideră actualul regim stabil, însă cu caracter transitoriu, iar nici decum ca un provizorat ce n-ar putea aduce legi fundamentale, cum susține Contele Apponyi. (Doctrinarul de drept public al regimului actual este Dr. Nagy Emil fost ministru de Iustție, colaborator al oficiosului „Budapesti Hirlap“).

În general ideea restaurării Casei domnitoare de Habsburg se propagă în straturile largi ale populației ungare arătând prin graiu viu și priu scris că în re Regalitatea legitimă și restaurarea teritorială și națională a Ungariei există o legătură cauzală, întrucât cea dintâi oferă aproape toate posibilitățile pentru realizarea scopurilor istorice ungare.

Guvernul Contelui Bethlen după mărturisirile Contelui Apponyi manifestă o indulgență semnificativă față de agitațiile legitimiste, deși și-a luat angajament față de Conferința ambasadurilor că va suprima orice propagandă Habsburgică. În schimb, în cercurile legitimiste se afirmă tot mai evident tendința ca legitimiștii, recunoscând status-quo actual, să intre în partidul guvernamental și în felul acesta să exercite o influență decisivă asupra directivelor de guvernământ.

În semnul pactului dintre legitimiști și guvernul actual a decurs ultima întrunire a Federației „Sfânta coroană“ a bărbaților maghiari în orașul archidieceșan catolic: Eger. Cu prilejul acesta, Contele Károlyi Josef, Mareșalul Ex-reginei Zitta, a zugrăvit scopurile reale ale legitimismului făcând surprinzătoare concesii guvernului. După Contele Károlyi Josef problema regalității din punct de vedere constituțional va putea fi rezolvită dacă națiunea ungară va rechema prin voința ei

proprie pe Regele să-și ocupe Tronul. Până când însă Trianonul apasă țara, nimeni nu poate pretinde ca regele să se reîntoarcă, aceasta ar cauza catastrofa Ungariei.

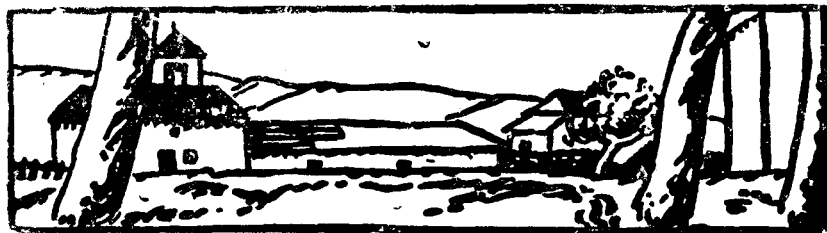
Guvernul la rândul său în alcătuirea Inaltei Camere (Casa Magnaților) al cărei proiect se debate actualmente în Adunarea Națională, asigură covârșitoarea preponderență elementelor legitimize (familiilor aristocrate istorice, Bisericii catolice, prinților de Habsburg etc.)

Ungaria în fața realității crude este silită să caute ieșire din izolarea la care s'a osândit de bună voie. În noua ei orientare politică externă nu va lipsi să creeze un modus vivendi, mai ales asupra problemei monarhice, așa după cum o concep legitimiștii. În tot cazul opinia publică maghiară se va pronunța, grație propagandei făcute sub auspiciu oficiale, pentru Arhiducele Otto, deși guvernul păstrează o atitudine de expectativă.

Pornind dela considerațiile de mai sus ne putem da seamă că corespondentul ziarului „Daily Express“ a avut motive fondate să alarmeze opinia publică mondială într'un recent articol asupra problemei monarhice din Austria și Ungaria.

M. B. RUCĂREANU

Săptămâna Literară

Propaganda prin literatură

— „Poezii de azi“ și caracterizările sumare ale dlui G. Bogdan Duică. — Lirica populară ardelenescă în colecția de versuri populare a dlui Sebastian Bornemisa —

Citiam mai dăunăzi într'un ziar literar știrea că la Paris va începe să funcționeze o casă de editură pentru literaturile slave. Cu deosebire se vor publica, în traducere franceză, produsele literare mai de valoare ale micilor popoare slave, pentru a se face cunoscute literaturii mondiale.

Nu știm de unde pornește ideea și cine susține realizarea ei. Sigur este însă că aceasta nu o fac francezii, cari caută alte plasmamente, mai rentabile, pentru capitalurile lor. Editura despre care e vorba este, fără îndoială, operă de propagandă înainte de toate, și nu este exclus ca ea să fi luat naștere din programul de acțiune al unei știele cărei asociațiuni pan-slave, cu dublă misiune politică și culturală.

Oricum o fi și oricine ar susține inițiativa acestei întreprinderi, trebuie să recunoaștem că din punctul de vedere pan-slav se va face un imens serviciu nu numai ideii în sine, ci și literaturii mondiale. Literatura popoarelor slave, cari până acum n'au avut mijloc să pătrundă în literatura universală, va găsi în editura de la Paris o punte de lansare dincolo de frontierele limbii vorbite, va deveni alături de marile opere ale literaturii ruse, ambasadorul cultural al ideii slave. Și prin aceasta vor câștiga în primul rând popoarele, cari vor colabora cu tributul lor de cugetare și simțire la desfășurarea acestui vast plan de propagandă.

Cel dintâi gând care ni-a venit citind știrea amintită aici, a fost la biata noastră producție literară. Vorbim mereu despre absența pro-

pagandei noastre în străinătate, dar decâteori a fost vorba despre ceea ce ar trebui să fie această propagandă, niciodată n'am auzit să se spună ceva cu privire la traduceriile din literatura românească într'o limbă universală. Și totuși aceasta este singura propagandă utilă, care se poate face. Ceea ce se imaginează la noi în deosebi cu privire la propaganda în streinătate se reduce la o chestiune de fonduri și onoruri. In cel mai bun caz se merge până la editarea unei palide reviste, ca cea pe care o redactează în franțuzește d. I. Th. Florescu. Dar ne întrebăm cât bine putem aștepta dela cele câteva articole de stângăcii laudative ale unei asemenea propagandă?

Cu alte mijloace am sparge pojghița indiferenței firește din afară de noi, dacă am face să pătrundă în intelectualitatea mondială o conștiință românească, prin cea ce poporul român are mai bun, mai valoros și durabil în literatură. O casă de editură numai pentru traduceriile din românește ar fi greu să susținem, e drept. Noi nu avem mijloacele acțiunii pan-slave, individualismul latin nu concepe așa ceva. Dar nici nu este nevoie de atâta. Dacă ni-am mărgini să interesăm la Paris, la Londra și la Berlin câte o casă de editură cu garanții de buna seriozitate și cu puternice organizațiuni comerciale în străinătate, literatura românească și-ar găsi suficiente căi de răspândire dincolo de granițele țării.

Serviciul care s'ar face cauzei românești ar fi imens și pentru aceasta e datoria statului să intervie cu sprijinul bănesc și moral pentru organizarea propagandei prin literatură. Căci puținele traduceri, făcute până acum din literatura noastră, s'au făcut și fără sistemă în vederea scopului acesta, și fără prea multă alegere. Nu facem amintire de traduceriile cu caracter personal făcute de unii autori meșteri întru ale reclamei, traduceri cari nu pot avea nicio valoare, dar cele câteva traduceri din franțuzești și nemțește au rămas aproape fără ecou, iar traduceriile în englezește ale dlui Beza și unele traduceri mai recente în itallenește se cer puternic susținute pentru a nu rămâne simple manifestări platonice.

Statul e dator să răspundă acestei trebuințe de înalt ordin național, cu un program de acțiune bine stabilit. Și sarcina revine în primul rând ministerului artelor să încheie angajamente cu casele străine de editură, să găsiască și chiar să cultive, aducând în țară, literați străini cu reputație, cari să ne învețe limba și să ne facă traduceri artistice din operele noastre literare consacrate cu discernământ și deplină obiectivitate. Când toate acestea se vor îndeplini nu vom mai avea cuvinte să ne plângem de absența propagandei românești în străinătate și nici nu vom invidia întreprinderile de editură universală ale celorlalte popoare, precum mărturisim că am făcut-o citind știrea despre întemelirea editurei franceze pentru literaturile slave.

* * *

Continuându-și stăruitor activitatea de organ de bine intenționată propagandă culturală la granița de vest a țării, revista „Cele trei

Crișuri* din Oradea ne dă în ultimul număr un bogat și interesant sumar, în care articolele despre „Cartea veche românească” semnat de d. I. Bianu, și despre „Poezii de azi” semnat de d. Bogdan Duică, sunt o justificată mândrie. Meritorie este de asemenea intenția care se desprinde din suplimentul acestui sumar, închinat vieții și operii lui George Dima, regretatul compozitor ardelean mort acum un an.

În articolul despre „Poezii de azi” d. profesor Bogdan Duică, referindu-se la lectura antologiei lui I. Pillat și Perpessicius, face scurte caracterizări asupra poezilor cuprinși în această antologie, caracterizări cari adeseori nu pot înfățișa precis un talent, dar cari într-o bună măsură ideea talentului specific. Iată câteva probe:

Arghezi-i bogat, ne deprinde cu straniul, înghemuește înțeleșuri, are vederi noi (de ex. Duhovnicească).

Bacovia pare un întors din moarte și, de aceea, cântă tot ce mortifică, cântând artistic însă.

Blaga este un om de spirit, de mult spirit; spiritul îi povățuește și fantasia clară cu resurse; dar simțirea nu se lasă prinsă în ritmurile sale.

Botez (Demostene) este un descriptiv caracterizator, emoționat uneori și de propria închipuire (Noapte pustie); și pastelul său este caracterizator.

Codreanu se desface dintr-o lume veche ce-o iubește, căreia-i găsește proprii note păstrate cald sonetului așa de potrivit pentru întimități bine scrutate.

Cotruș sburdă ca un copilandru, este viu, simpatic, chiar și'n Bivolii.

Crainic are cinci stăpâni simpatici: șesul, natura, patria, tradiția, testamentul; are sboruri, dar nu ne arde inima cum am dori.

Feraru este un copist, când reușit, când mai puțin reușit de realități, care nu-l scutură și nu ne scutură.

Foti 'ngroașă neronic flacăra ce-o opune unei idile; dar mai bucuros rămâne în idile, isteț adunată în jurul lui Adonis.

Gregorian caută pe Domnul cel vecinic departe; ia impresii adânci din aspectul universului; dă înțeles fenomenului Iisus pe Golgota; merge 'n sus.

Iacobescu a fost un mugure de Heine, dar cu mijloace moderne, fără sfială.

Isac este un culegător de viață veche interpretată liber, personal, independent de mediul său.

Desigur că ceea ce spune d. Bogdan Duică despre Leon Feraru este just și nu cere alte lămuriri; dar despre Arghezi se poate spune mai mult și mai cuprinzător ca și despre Bucuța. De asemenea când se condiționează poezia lui Nichifor Crainic, care e poezie, e oarecum confuz să se facă aceasta după „poezia” lui Blaga, care numai poezie nu este.

D. Bogdan-Duică nimerește însă să dea o bună caracterizare a lui Mihai Codreanu, a lui Cotruș, a lui Gregorian a lui Emil Isac și, dacă n'ar fi așa de greoaie, a lui Demostene Botez. Felul acesta de a

caracteriza este destul de greu și dă o recunoaștere aceasta când spune despre d. Octavian Goga că „n'are nevoie de caracterizări sumare“; iar dacă cu unii nu o nimereste în totul e că unii „poeți“ nu se pot schița în câteva formule critice.

* * *

D. Sebastian Bornemisa, directorul „Cosinzenii“ publică în editura Bibliotecii populare „Lumea și Țara“ o prețioasă colecție de versuri populare din Ardeal. E o faptă bună, care își are merite mai vechi. D. Bornemisa a publicat această colecție în 1912, făcând pe atunci un real serviciu literaturii populare. Reeditată astăzi colecția dăsele reînprospătează un bun izvor de cunoaștere a liricii populare ardelenesti.

D. I. CUCU

INSEMNĂRI

Di Vintilă Brătianu către... Basarabeni. Avem sub ochi una din minunățiile zilelor noastre. E manifestul, pe care di Vintilă Brătianu l-a îndreptat către populația Basarabiei în numele partidului liberal, un manifest ca multe altele, ieșite din fabrica brătie-nilor. În tirade lungi se înșiră toate „faptele mari,” săvârșite de partidul liberal vreme de patru ani de zile, ne-uitându-se experiența de 75 ani și trecutul „glorios” al... „singurei organizații puternice de pe întreg teritoriul țării”. Toate acestea le cunoșteam și noi, ni-s'au spus doar, de atâtea-ori. Mărturisim chiar, că fără partidul liberal România la nici-o întâmplare n'ar fi ceea ce este astăzi. Sunt diferite soiuri de necesități istorice.

Dar nu ne-am fi putut închipui ca acest partid al cointeresărilor să fi făcut și în Basarabia altceva decât... cointeresări. Martor ne este fiecare petec din pământul Basarabiei, iar mai acum vre-un an, număroasele gla-

suri de durere ce străbăteau de peste Prut. Noul guvern, când a luat cărna țării a găsit în Basarabia urmele unei... prea pronunțate activități. Manifestul dlui Vintilă spune că partidul liberal a adus un aport pentru înlăturarea greutăților din această provincie, că a făcut și pe-ace-o, tot el, reforma agrară, că a păstrat Basarabiei liniștea vieții libere, și câte altele.

Ce păcat, că basarabeni sunt de altă convingere! De-aceea ziarul „România Nouă” le dă sfatul să-și procure cu grabire broșura, și.. dacă au răbdare, să și o citească. Văzând minunățiile cuprinse întrânsa, cine știe, își vor schimba, poate, convingerile.

Numele nouilor Străzi din Cluj. Dela unire încoace s'au înmulțit simțitor străzile din Cluj. Numărul nouilor stăzi, după cum suntem informați, se ridică la 160, străzi, cari așteaptă să li-se dea vre-un nume.

Știam, că mai anii trecuți s'a ales

o comisie pentru fixarea acestor nume, iar acum știm, că această comisie, din care fac parte oameni cu nume bun, nu s'a întrunit măcar odată. Așa apoi, împlinirea acestei datorii revine comisiei interimare numite în ultimele zile.

Dela această comisie așteptăm să se pună pe muncă. Și mai ales, să găsească pentru noile străzi numiri potrivite, ca astfel Clujul și la periferii să aibă înfățișare românească. N'ar face rău, poate, dacă, înainte de-a aduce hotărâre finală în chestie, ar da publicității proiectul noilor numiri. Publicul și ziarele ar avea ocaziune să-și spună părerea, ceea-ce, credem, ar contribui ca să nu ne vedem puși în fața unei hotărâri, — finale, dar, pripite.

„Spre alte orizonturi.“ A apărut la Arad un haotic, dar interesant volum de 200 pagini, datorit dlui Sever Ispravnic, un nume care ne este cu totul necunoscut.

Cele mai multe probleme ale cărții sunt și ale revistei noastre; — regionalismul, politicianismul, chestiunea streinilor, a orașelor Ardealului și a partidelor politice, ne-au preocupat și pe noi, nu odată. Când e vorba de soluții, dl Sever Ispravnic nu stă mult pe gânduri, ci reproduce lungi articole de dnii Sextil Pușcariu, Titeanu, Șeicaru, Montani, Cezar Petrescu, Gusti, etc., etc., etc., dându-ne astfel mai mult o colecție de articole scrise de alții, decât părerile sale. Este, nu-i vorbă, un sistem și acesta de a-și spune părerea, indirect, prin cuvintele altora.

Cea mai interesantă parte a volumului este, ni se pare, capitolul „Noi și Voi“, în care autorul — deși condamnă regionalismul steril și îngust, — biciuește aspru păcatele din vechiul regat.

Cartea dlui Ispravnic este interesantă atât pentru ardeleni, cât și pentru frații nostri de peste Carpați curioși să cunoască părerile asupra problemelor dela ordinea zilei ale unui ardelen entusiast, doritor de-a îndreapta, de-a face bine..

D. Eric Colban în Ardeal. D. Eric Colban, directorul secțiunii minoritare de pe lângă Liga Națiunilor, urmând invitațiunii d-lui general Averescu, a venit în țara românească, continuându-și studiile la fața locului asupra chestiunii minoritare, întrerupte acum doi ani.

Ca director al secțiunii minorităților, d. Eric Colban a avut în mâini și sub ochi multe plângeri împotriva intoleranței românești față de minorități și mai ales față de unguri.

Chiar de aceia, d. general Averescu a rugat pe d. Colban să vină la noi, să vadă ce este obligator pentru dsa, ca arbitru neînțelegerilor internaționale, din „referințele statistice“ împotriva noastră. Acesta este scopul vizitei dlui Eric Colban.

Sosit în Ardeal, d. Eric Colban a vizitat vre-o 40 de comune, constatând, că învățământul maghiar se bucură de egală libertate și de egală înflorire ca învățământul românesc și elevi ai secțiunilor maghiare echipați cu manuale maghiare, se instruesc nestânjeniți în limba maternă.

Dl Colban a avut numeroase întrevederi și cu reprezentanții politici și culturali ai minorităților, coavîngându-se că statul român face totul pentru libertatea confesională și de învățământ a populației maghiare.

Singurul nemulțumit cu vizita dlui Colban este, firește, amicul nostru „Brassói Lapok“ al cărui patriotism maghiar urât mirositor ne-a pricinuit și alta dată desgust și silă. Se afirmă

în acest ziar că autoritățile românești ar fi îndus în eroare prin mijloace potemkiniane pe dl Colban și câte altele.

Lumea de bună credință însă știe că oaspele nostru a cercetat situația *la fața locului* și a vizitat în primul rând localitățile în care erau plângeri ungurești!

În astfel de împrejurări, cărcotelile patrioților cu tricolor maghiar în butonieră, dar de origine palestiniană, se reduc la un mare zero și nu merită cinstea unei discuții serioase.

Misiunea italiană în România. În curând ne va vizita țara și poporul o misiune italiană în frunte cu Alteța Sa Regală Principele Aimone-Roberto de Savoia Aista, duce de Spoleto. Acest oaspe e de spiță regală și descendent al uneia din cele mai ilustre și al celei mai vechi case domnitoare din Europa.

Intr'adevăr Casa de Savoia își are origina în vechii regi ai Italiei, Beranger al II-lea și fiul său Adalbert, încoronăți regi ai Paviei în anul 950. Fiul lui Adalbert, Oihon-Wilhelm conte de Bourgogne, fusese multă vreme confundat cu legendarul Berold de Saxa și de aici i se atribuisse multă vreme în mod eronat o origină saxonă. Casa de Savoia însă, avându-și leagănul în provincia cu acelaș nume, își are origina regală în acei primi regi ai Paviei, descendenți și ei la rândul lor din familia marchizilor d'Ivree.

Casa de Savoia a dat nu mai puțin de patruzeci de suverani. Timp de patru secole aceștia au purtat titlul de conți de Savoia, deveniți duci de Savoia în anul 1416, au purtat acest titlu încă trei secole și l'au schimbat în 1718 în acela de regi ai Sardiniei, până în 1861 când au devenit regi ai Italiei.

În cea mai veche casă domnitoare din Europa, în aceia de Savoia, în Regele pătruns de misiunea lui monarhică și de aspirațiile spre libertate ale poporului italian, Cavour a găsit forța de concentrare a tuturor energiilor, punctul de convergență a activităților în aparență cele mai disparate. Marele ministru italian a înțeles că unitatea țării sale trebuie îndeplinită „sub controlul unei puteri legitime având rădăcini adânci în istoria țării” și că nu cu „frazе și conjurațiuni” se scrie Istoria.

Asemănările izbitoare pe cari le prezintă procesul unității noastre naționale cu acel al unității italiene, pune într'o lumină și mai clară rolul pe care Dinaastia noastră l'a avut în desfășurarea evenimentelor.

Puterea monarhică prin legitimitatea ei, prin caracterul ei de permanență și de stabilitate, este o forță de concentrare a tuturor energiilor. Ea se înalță deasupra rivalităților dintre partide, deasupra pasiunilor efemere ale contemporanilor neînțelegători, pentru a urmări îndeplinirea misiunii istorice a popoarelor.

Dinastia de Savoia, prin prestigiul ei secular, prin alianțele pe care a știut să le câștige pentru micul Piemont, a reușit să ducă la o concluzie politică marea mișcare națională italiană dela mijlocul veacului trecut, Risorgimento. Acțiunea lui Cavour a fost sub tutela regală, de aceea a fost fericită și rodnică. Și acum, sub ochii noștri, se desfășoară în Italia o magnifică activitate de înălțare națională, pe care d. Mussolini o pune — după ideia fundamentală a lui Cavour — sub controlul și direcția puterii legitime a regelui.